

Pravda o vzniku a vývoji světa

Rudolf Steiner

První přednáška

Berlín, 31. října 1911

Chceme-li pokračovat v úvahách, které jsme konali minulý rok na našich členských večerech, potom je nutné, abychom si osvojili ještě některé jiné pojmy, představy a názory, než jsou ty, o kterých jsme až dosud hovořili. Víme, že bychom nemohli nijak vystačit s tím, co můžeme říci o evangeliích a dalších dokumentech lidstva, pokud bychom nepředpokládali onen vývoj celého našeho planetárního systému, který zde označujeme jako vtělení naší samotné planety Země jako bytí saturnské, sluneční, měsíční až k současnému bytí zemskému. Ten, kdo si vzpomene, jak často jsme museli navazovat na tyto základní představy, ten ví, jak jsou nezbytné pro celé okultní pozorování vývoje lidstva.

Jestliže nyní pohlédneme na poznatky o vývoji saturnském, slunečním a měsíčním až k současnému vývoji zemskému, které jsou obsaženy v mé knize Tajná věda v nástinu, potom si musíme přiznat, že se zde jen o jakýsi náčrtek, jen o údaje, které mohou být učiněné jen z určitého hlediska, a není možné, aby tomu bylo jinak, i kdybychom to popsali mnohem obširnějším způsobem. Neboť stejně tak jako poskytuje zemské bytí nekonečnou mnohost jednotlivostí, tak je zcela samozřejmé, že můžeme také v bytí saturnském, slunečním a měsíčním zaznamenat nekonečně mnoho jednotlivostí, což umožňuje podat jen jakýsi hrubý obrys o takovémto bytí. Pro nás je ale charakteristika vývoje nutná ještě z jiného hlediska.

Zeptáme-li se, odkud pocházejí všechny údaje, které zde byly sděleny, potom víme, že pocházejí ze zápisů v takzvané kronice Akaša. Víme, že to, co se jednou stalo nebo co se děje během světového vývoje, to je možné číst jako jakýsi záznam, který byl zachycen v jemné duchovní substancí kroniky Akaša. Ze všeho, co se kdy událo, existuje takovýto záznam, z něhož je možné poznat, jak se věci skutečně odehrávaly. Nyní musíme samozřejmě počítat s tím, že jako se obyčejnému pohledu ve fyzickém světě jeví blízké věci ve svých jednotlivostech, podrobnostech jasné a zřetelné, a čím jsou vzdálenější, tím méně jsou jasné a zřetelné, stejně je možné pohlížet také na události, které jsou v naší blízkosti časově, patří k našemu zemskému vývoji nebo vývoji měsíčnímu, a naproti tomu jsou události, které jsou časově vzdálenější, a jejichž obrysy jsou méně zřetelné, to když pohlížíme jasnozřivým zrakem zpětně do bytí saturnského nebo slunečního.

Proč vlastně vůbec připisujeme takový význam sledování časových období ležících tak daleko za námi? Někdo by mohl říci: „Proč hovoří tito antroposofové ještě dnes o takových prastarých událostech? Nepotřebujeme se přece starat ve světě o tyto pradávňé události, neboť máme přece dost starostí s tím, co se děje v současnosti.“

Bylo by však velmi nesprávné takto hovořit. Neboť co se jednou stalo, to má neustále své pokračování ještě v dnešní době. Co se stalo v saturnské době, to se nestalo pouze tehdy, ale odehrává se to ještě dnes, jen je to překryté a učiněné neviditelným tím, co je dnes zevně kolem člověka rozprostřeno na fyzické úrovni. A velmi, velmi silně neviditelným je právě bytí saturnské, jež se odehrávalo před tak dávnou dobou. Ale člověka se týká ještě dnes toto dávné bytí saturnské. A abychom si učinili představu, jak se nás takovéto bytí týká, postavme si před duši následující myšlenky.

Víme, že v nejnitemějším jádru naší bytosti před nás předstupuje to, co nazýváme svým Já. Toto Já, které je nejnitemějším jádrem naší bytosti, je popravdě řečeno pro dnešního člověka velmi nadsmyslovou, velmi nevnímátnou bytostnou podstatou. Jak je tato podstata nevnímátná, to můžeme posoudit již z toho, že dnešní nauky o duši, takzvané oficiální psychologie, jež nemají ani ponětí o tom, v čem spočívá podstata tohoto Já, nemají dokonce ani ponětí o tom, že je třeba na takovéto Já poukazovat.

Již častěji jsem poukazoval na to, že se postupně v 19. století v německé psychologii vytvořil krásný výraz - nauka o duši bez duše. Zejména dnes světoznámá škola Wundtova, která není směrodatná pouze v německých zemích, ale která je všude, kde se hovoří o psychologii, jmenována s velkou úctou, udávala této

nauce o duši bez duše tón, přestože tato slova sama nerazila. Nauku o duši bez duše bychom mohli vyjádřit takto: jde o popis duševních vlastností, aniž by se počítalo se samostatnou duševní bytostí, ve které se všechny vlastnosti duše nejprve spojují v jakémisi ohnisku, které je nazýváno Já. To je největší nesmysl, který byl kdy do psychologie vržen, největší nesmysl, jaký si vůbec můžeme myslit. Přesto je dnešní psychologie zcela pod vlivem tohoto nesmyslu. A tato nauka o duši bez duše je dnes slavná po celém světě. Budoucí kulturní historici, kteří budou popisovat naši dobu, budou mít velmi mnoho práce s tím, aby vysvětlili našim potomkům, jak bylo vůbec možné, že se v 19. a 20. století obdivovalo něco takového jako nauka o duši bez duše jako největší výkon v oboru psychologie. To vše musí být řečeno jen proto, aby chom naznačili, jak malé povědomí má právě oficiální psychologie o Já, jež je středem lidské bytosti.

Kdybychom mohli uchopit toto Já v jeho pravé podstatě a postavit je před sebe jako zevní fyzické tělo, a kdybychom mohli vyhledat okolí, na němž je toto Já závislé tak, jako je závislé fyzické tělo na tom, co můžeme zevně vidět očima, co můžeme vnímat svými smysly, kdybychom právě tak mohli vyhledat okolí pro Já, kdybychom právě tak mohli vyhledat pro Já, na čem je závislé, jako je závislé fyzické tělo na svých potravinách, potom bychom dospěli ještě dnes k charakteristice světa, ke světovému tablu, které jaksí proniká naše okolí, neviditelně v něm spočívá a je jaksí totožné se světovým tablo starého Saturnu. To znamená, že kdo chce poznat své Já v jeho světě, ten si musí umět postavit před oči takový svět, jakým byl svět Starého Saturnu. Tento svět je překrytý, je pro člověka neviditelný. Člověk by jej také nemohl snést v dnešním stupni světového vývoje. Strážce prahu jej před ním skrývá, a člověk se musí dopracovat k jistému stupni spirituálního vývoje, aby mohl takový pohled na svět starého Saturnu vydržet.

Je to skutečně pohled, na který si musíme zvyknout. Musíme si nejprve udělat představu, co je zapotřebí, abychom dospěli k tomu, že budeme moci takové světové tablo ještě pociťovat jako něco skutečného. Vše, co můžete vnímat smysly, museli byste si odmyslet. museli byste si také odmyslet svůj vnitřní svět. pokud se skládá z obyčejného hnutí myslí, museli byste si také odmyslet to, co je ve světě, co jsou v člověku představy. Tedy museli byste z vnějšího světa odebrat vše, co mohou vnímat smysly, a z nitra vše, co jsou hnutí myslí a představy. A chcete-li si nyní udělat představu o onom duševním rozpoložení, do něhož by se člověk dostal, kdyby uchopil reálně myšlenku, že vše to, co zde je, by bylo odstraněno, ale člověk by zde zůstal, potom nelze říci nic jiného, než že se člověk musí naučit pociťovat hrůzu a strach před nekonečnou prázdnotou, která se zde kolem něj rozprostírá. Musíme umět jaksí cítit své okolí jako zcela prosycené, zabarvené tím, co v nás ze všech stran vzbuzuje hrůzu a strach, a musíme být zároveň schopni umět tento strach překonat vnitřní pevností a jistotou své bytosti. Bez těchto dvou nálad myslí, hrůzy a strachu z nekonečné prázdnoty bytí, a bez přemožení tohoto strachu není možné mít žádné tušení o tom, co je základem našeho světového bytí jako staré bytí saturnské.

Oba tyto pocity, které jsme nyní charakterizovali, jsou ovšem dnes lidmi málo pěstovány. Proto i v literatuře nacházíme tak zřídka popisy tohoto stavu. Tento stav znají ovšem ti, kdo se během doby snaží proniknout jasnovidnými silami do základu těchto věcí. Ale v zevní literatuře, napsané nebo tištěné, nacházíme jen málo údajů o tom, že lidé pociťovali něco takového jako hrůzu před nekonečnou prázdnotou nebo snad vystupňování této hrůzy. Abychom měli jaksí zevní pohled na tyto věci, pokusil jsem se poněkud pátrat v novější literatuře, ve které by se mohlo objevit něco takového jako hrůza před nekonečnou prázdnotou v člověku. Filosofové jsou přece obyčejně nesmírně chytří, hovoří ve vytříbených pojmech a vyhýbají se hovoru o silných, imponujících dojmech a zážitcích. Nenajdeme u nich proto o tom tak lehce zmínku. Nyní nechci hovořit o tom, kde všude jsem nic nenalezl. Jednou jsem ale přece jen našel malý náznak těchto pocitů, a to v deníku hege-liána Karla Rosenkranze, kde místy líčí své zcela intimní pocity, jaké měl při prožívání Hegelovy filozofie. Narazil jsem zde najedno pozoruhodné místo, které v deníku vyznívá docela nevině. Karl Rosenkranz si uvědomil, že Hegelova filozofie vychází z „čistého bytí“. O tomto Hegelově čistém bytí bylo ve filozofické literatuře mnoho řečeno, ale musí také být řečeno, že málo z toho bylo pochopeno. Mohli bychom říci, že se ve filozofii druhé poloviny 19. století - to je možné říkat samozřejmě jen v nejintimnějším kruhu - mohlo by se tedy říci, že se z tohoto Hegelova čistého bytí chápe tak málo, jako chápe vůl něco z neděle, když celý týden žral trávu. Je to vytříbený pojem, toto Hegelovo čisté bytí; ne něco existujícího, ale existence bytí to je pojem, který popravdě ještě není tím, co jsem nyní charakterizoval jako hrůzoplňnou, strach vzbuzující prázdnotu, ale veškerý prostor je v Hegelově bytí prostoupený vlastností, která nemá v sobě nic, co by mohlo být prožité člověkem. Je to nekonečnost naplněná bytím. A Karl Rosenkranz to pociťuje jako hrůzoplňnou roztrásenost z chladu světového prostoru, který není vyplněný ničím jiným než bytím.

Abychom mohli pochopit, v čem spočívá základ světa, nestačí o tom hovořit v pojmech, tvořit si o tom pojmy a ideje, ale je nutné umět si udělat představu o cítění, které vzniká vůči nekonečné prázdnotě starého Saturnu. Naši myslí se potom zmocní, i když o tom má jen malé tušení, pocit hrůzy. Chceme-li však

jasnovidné vystoupit vzhůru a dospět ke zření tohoto starého Saturnu, pak se musíme připravit tak, že si opravdu osvojíme cit, který vychází v jistém ohledu z pocitu, který zná víceméně každý člověk, z pocitu když stojí člověk nad propastí na vysoké hoře a domnívá se, že nemá pevnou půdu pod nohama a že se nemůže nikde zachytit, takže se musí odevzdat mocností a silám, nad kterými nemá žádnou moc. To je ale teprve něco elementárního, jakýsi počáteční pocit, který můžeme vytušit. Neboť člověk neztrácí jen půdu pod nohama, ale také to, co může vidět očima, slyšet ušima, ohmatávat rukama, tedy vše to, co je obsažené v prostoru kolem nás. A nemůže tomu být jinak, než že člověk buď ztratí každou myšlenku a upadne do jakéhosi mráкотného stavu, ve kterém nemůže dospět k žádnému poznání. Anebo se vžije do tohoto pocitu, a potom zde není nic jiného, než onen stav hrůzy, který je často stavem jakési závratě, kterou nejsme schopni překonat.

Nyní existují pro dnešního člověka dvě možnosti. Jedna možnost je, že někdo pochopí evangelia, pochopí mystérium na Golgotě. Ten, kdo skutečně pochopí evangelia v jejich plné hloubce, tedy ne tak, jak o tom hovoří moderní teologové, ale tak, že z toho vysaje to nehlubší, co může z evangelií a mystéria na Golgotě člověk vnitřně prožít a vezme si s sebou do oné prázdnoty něco, co se zvětšuje jakoby z jednoho bodu a vyplňuje to onu prázdnotu něčím, co je podobné odvaze, co je pocitem statečnosti, pocitem, že je člověk chráněn tím, že je zajedno s onou bytostí, která uskutečnila oběť mystériem na Golgotě. To je jedna cesta. Druhá cesta je ta, že pronikáme do duchovních světů bez evangelií, že do nich pronikáme opravdovou, pravou antroposofií. To se může také stát. Víte, vždy zdůrazňujeme, že nevycházíme z evangelií, když pozorujeme mystérium na Golgotě, ale dospěli bychom k němu také, kdyby zde nebyla vůbec žádná evangelia. To nemohlo být před tím, než se uskutečnilo mystérium na Golgotě. Dnes je tomu ale tak, že díky mystériu na Golgotě vstoupilo do světa něco, díky čemu může člověk sám bezprostředně pochopit duchovní svět na základě prožitků. To je to, co můžeme nazvat vládou Ducha Svatého ve světě, vládou světových myšlenek ve světě. Když si bereme s sebou jedno nebo druhé, nemůžeme se ztratit a nemůžeme se jaksi zřítit do nekonečné propasti, když stojíme zpočátku vůči hrůzyplné prázdnotě. Blížíme-li se nyní této hrůzyplné prázdnotě s jinými přípravami, které jsou nám dány různými prostředky, které jsou uvedené například v knize „Jak dosáhneme poznání vyšších světů“, a v tom, co se na tom dále staví, a pronikneme-li do duchovního světa, do toho světa, ze kterého pochází vše, co může otřást naší myslí, co se může zmocnit našich představ, když se vžíváme do tohoto duchovního světa, pak poznáváme, jestliže se jaksi soustředíme na saturnské bytí, nejprve bytosti Ne něco, co vypadá podobně jako říše zvířecí, rostlinná nebo minerální, ale bytosti. Je to svět, ve kterém nejsou žádná oblaka, žádné světlo ani zvuk, ale jsou zde bytosti, které poznáváme jako určité bytosti, jež jsou v naší terminologii nazývány Duchy vůle neboli Trůny. Tyto Duchy vůle poznáváme tak, že jsou pro nás něčím zcela konkrétním, pravou objektivitou. Mohli bychom říci, že se stává jakýmsi vlnícím se mořem odvahy.

To, co si člověk může zpočátku jen představit, se stává jasnovidnému vnímání konkrétní přítomnosti. Představte si, že jste ponořeni do moře, ale ponořeni jako duchovní bytost, která se cítí sjednocena s bytostí Krista, která je nesena bytostí Krista, jež plave, nikoli však v moři vody, ale v moři, jež vyplňuje nekonečný prostor, v moři proudící odvahy, proudící energie! To není nějaké lhostejné, nediferencované moře, ale zde nám přicházejí vstříc všechny možné rozdílnosti toho, co je možné označit jako pocit odvahy, statečnosti. Zde poznáváme bytosti, které se sice skládají z odvahy, ale které jsou velmi dobře charakterizovány, které, i když se skládají jen z odvahy, potkáváme jako zcela konkrétní bytosti. Zdá se to samozřejmě zcela podivné, řekneme-li, že potkáváme bytosti, které jsou právě tak reálné jako člověk z masa, ale které z masa nejsou, ale skládají se jen z odvahy. Ale je tomu skutečně tak. Jako takové bytosti potkáváme Duchy vůle a zprvu označujeme jako bytosti starého Saturnu jen to, co představují tyto Duchové vůle, kteří se skládají jenom z odvahy. To je nejprve Saturn. Je to svět, o kterém bychom nemohli říci. Že je to snad svět kulatý, šestistranný, čtyřhranný apod. Žádný z těchto popisů prostoru se na to nehodí, protože tam neexistuje možnost najít konec. Chceme-li ještě jednou použít obraz plavání, tak můžeme říci: není to moře, kde bychom se mohli dostat na povrch, ale ze všech stran jsme obklopeni neustále Duchy odvahy neboli Duchy vůle.

V dalších přednáškách budu charakterizovat, proč se nedostaneme hned k těmto věcem, ale nyní chci jen dodržet stejné uspořádání

jako dříve - Saturn, Slunce, Měsíc, i když je mnohem lepší, jestliže postupujeme opačným směrem, tedy od Země k Saturnu, jak se to ve skutečnosti jasnovidné děje. Nyní to tedy budeme charakterizovat obráceně, ale to nevadí.

Zvláštní je toto: když se pozvedneme až k tomuto zření, potom nastává něco, co je velmi těžké si představit pro někoho, kdo se nenamáhá pozvolna dospět k takovým představám. Neboť zde přestává něco, co je pevně spojené s obyčejnými lidskými představami, přestává zde být prostor. Nemá zde již naprosto smysl říkat, že plaveme nahoře nebo dole, vpředu nebo vzadu, vpravo nebo vlevo, nebo vůbec používat jakékoli prostorové vztahy. U starého Saturnu to nemá žádný smysl, v tomto ohledu je to všude stejné. Ale důležité je toto: dostáváme-li se do prvních období bytí starého Saturnu, přestává také čas. Neexistuje již žádné dříve nebo později. Pro dnešního člověka je velmi těžké si to představit, neboť jeho vlastní představy plynou v čase, jedna myšlenka je před jinou, nebo po ní. To, že přestává existovat čas, to je možné charakterizovat nyní jen pocitem. Tento pocit není příjemný. Představte si své představy ztuhlé, takže vše, na co si chcete vzpomenout a co chcete udělat, ztuhne v jakousi tyč, takže se cítíte ve svých představách spoutáni a nemůžete se v nich již pohybovat. Potom již nemůžete říci, že v sobě máte něco, co jste prožili dříve. Byli byste k tomu připoutáni, bylo by to zde, ale bylo by to ztuhlé, strnulé. Čas přestává mít význam. Již zde vůbec není. Proto je nesmyslné, jestliže se někdo ptá: „Ty zde líčíš bytí starého Saturnu, starého Slunce atd. Řekni mi ale, co bylo před bytím starého Saturnu!“ Nějaké předtím zde již nemá žádný smysl, protože čas zde není, takže musíme také přestat s veškerým určováním času. U bytí starého Saturnu je tomu skutečně tak, že to můžeme popsat tímto srovnáním: svět je, jako by byl pobitý prkny, když se musíme s myšlenkami a s jasnozřením zastavit. Obyčejné myšlenky zde musíme nechat stranou. Obrazně řečeno, museli byste si říci, že váš mozek zamrzl. A když tuto strnulost postřehnete, potom byste získali přibližně představu o vědomí, které již není uzavřeno v čase.

Nyní postřehnete, když jste došli tak daleko, v celém obrazu pozoruhodnou změnu. Ukáže se Vám nyní, že se ze ztuhlosti a z bezčasovosti, jimiž je charakterizováno toto nekonečné moře odvahy se svými bytostmi, které nazýváme Duchy vůle, že se zde jakoby probíjejí bytosti jiných hierarchií, jakoby sem působí. Teprve tehdy, kdy již necítíme tuto neexistenci času, pozorujeme, že zde působí jiné bytosti. Pozorujeme totiž neurčité prožívání, o kterém nemůžeme říci, že je prožíváme sami, ale že je zde. Můžeme jen říci, že je uvnitř v celém tom nekonečném moři odvahy. Pozorujeme něco jako probleskování, které probíhá tímto mořem, které však není blýskáním, ale spíše jakýmsi rozechříváním. To je první rozlišení. Jakési rozechřívání, ale takové rozechřívání, které nepůsobí dojmem rozbřeskující se světla. Musíme u těchto věcí sáhnout po ledasčem, chceme-li to pochopit, musíme si představit toto: Setkáte se s člověkem, který Vám něco říká, a máte přítom pocit: „Jak on je chytrý! A prožil nekonečně mnoho, takže může říkat tak moudré věci!“ A tato osobnost působí mimo to tak, že z ní cítíte vycházet něco jako čarovný dech. Představte si tento čarovný dech nekonečně vystupňovaný a představte si, jak se z tohoto moře vynořují jakási oblaka, která v něm neprobleskují, ale rozechřívají se. Když to vše shrnete, potom získáte představu o tom, jak zasahují do hierarchie Duchů vůle bytosti, které jsou cele moudrostí, ale takovou moudrostí, která není pouhou moudrostí, nýbrž moudrostí vy zařující. Brzy získáte nejprve představu o tom, co je jasnovidným vnímáním toho, čím jsou Cherubové. To Cherubové sem zasahují.

Nyní si nemyslete kolem sebe nic než to, co jsem právě popsal. Řekl jsem předtím, příkládáje tomu jistý důraz, že nelze říci, že to máme kolem sebe, nýbrž lze jen říci, že je to právě zde. Musíme se tu do toho vmyslet. Nyní ale představa, že je zde snad nějaké probleskování, není zcela správná. Proto jsem řekl, to není probleskování, nýbrž zažívání, protože vše je současností. Nyní je to právě něčím takovým, něco vzniká a něco zaniká, ale vše je teď. Tak získáme pocit o vztahu těchto Duchů vůle a Cherubů. Získáme pocit, že získávají vztah k sobě navzájem. Dosáhneme tohoto vědomí, že Duchové vůle neboli Trůnové obětují svoji bytostnou podstatu Cherubům. To je poslední představa, ke které vůbec můžeme dospět, když se pozpátku blížíme ke starému Saturnu, dále to již nejde, zde je svět pobitý prkny. A můžeme-li prožívat toto obětování Duchů vůle Cherubům, potom se něco vytlačí ven z naší bytosti. Lze to popsat tak, že obětí, kterou přináší Duchové vůle Cherubům, je zrozen čas. Ale tento čas není nyní abstraktním časem, o němž obyčejně hovoříme, ale je to samostatná bytost. Nyní můžeme začít hovořit o něčem, co začíná. Čas začíná tím, co se zde nejprve rodí jako bytosti času, které nejsou ničím jiným než pouze časem. Rodí se bytosti, které se skládají jenom z času, jsou to Duchové osobnosti, které potom poznáváme jako Archai v hierarchii duchovních bytostí. V bytí starého Saturnu jsou jen časem. U nás jsme je popsali také jako Duchy času, jako duchy, kteří řídí čas. Ale ti, kteří se zde rodí jako duchové, jsou skutečně bytostmi, které se zcela skládají jenom z času.

To je něco mimořádně důležitého, účastnit se této oběti Duchu vůle a zrození Duchů času. Neboť teprve nyní, když se rodí čas, vystupuje něco jiného, co nám teprve nyní vůbec umožňuje hovořit o stavu starého Saturnu jako o něčem, co má jaksi nějakou podobnost s tím, co nás nyní obklopuje. To, co nazýváme teplem starého Saturnu, je jakýmsi obětním kouřem Trůnů, kteří rodí čas. Proto jsem dříve vždy říkal, že starý Saturn je ve stavu tepla, když jsem popisoval, co zde je. Vzhledem ke všem substancím, které máme v současnosti kolem sebe, můžeme u stavu starého Saturnu hovořit jen o stavu tepelném. Ale toto teplo vzniká jako teplo obětní, které přináší Duchové vůle Cherubům. To nám nyní dává návod, jak máme pravdivě smýšlet o ohni. Tam, kde vidíme oheň a kde cítíme teplo, neměli bychom myslet materialisticky, jak to činí dnešní člověk a jak je to dnes samozřejmé a obvyklé, ale měli bychom tam, kde vidíme a cítíme vystupovat teplo, vědět, že zde existuje ještě dnes neviditelný obětní čin Duchů vůle vůči Cherubům. A svět získává svoji pravdivost tím, že víme, že za každým teplem je oběť.

V „Tajné vědě v nástinu“ jsem vylíčil, aby se lidem venku nezamotala hlava, nejdříve více vnější stav starého Saturnu. Už se jim ta hlava zamotala dost a lidé, kteří mohou myslet jen v dnešním vědeckém smyslu, hledí na tuto knihu jako na čirý nesmysl. Ale pomyslete si nyní, co by to znamenalo, kdyby se řeklo: starý Saturn má ve své nejnitemější podstatě, v tom, co tvoří jeho základ, to, že se bytosti, které patří k Duchům vůle, obětovali Cherubům, a že se z tohoto obětního činu rodí čas, a že z toho vznikli Duchové času a teplo je jen zevním odleskem, mají oběti Duchů vůle. Ale je to tak. Vnější teplo je jen májou, a chceme-li hovořit pravdivě, tak musíme říci: všude, kde je teplo, máme co činit s obětí - obětí Trůnů vůči Cherubům.

V knize „Jak dosáhneme poznání vyšších světů“ se velmi často hovoří o tom, a také to bylo řečeno jinde, že druhým stupněm rosekruciánského zasvěcení je imaginace. Tyto imaginace si musí antroposof tvořit ze správných představ o světě. Tak si může to, o čem jsme dnes hovořili, myslet proměněné v imaginaci nesenou fantazií: Trůnové, Duchové vůle, klečí v plné oddanosti, v plné odvážné oddanosti před Cheruby, ale tak, že oddanost nevzniká z pocitu malosti, ale z vědomí, že mají něco, co mohou obětovat. Trůnové v této ochotě obětovat, jejímž základem je síla, odvaha, jaksi klečí před Cheruby a vysílají k nim vzhůru oběť jako klokotající teplo, planoucí teplo, takže obětní kouř plápolá vzhůru k okřídleným Cherubům! To by mohl být takový obraz. A vycházející z této oběti, jako bychom mohli do vzduchu pronášet slovo a toto slovo by bylo časem, ale časem jakožto bytostmi. Duchy času, Ar- chai. Toto vysílání Duchu času poskytuje grandiózní obraz, mohutný obraz. A tento obraz postavený před naši duši je mimořádně působivý jistými imaginacemi, které nás mohou přivést vždy dále a dále v oblasti okultního poznávání.

To je to, čeho musíme vůbec dosáhnout: proměňovat představy, které máme, v imaginace, v obrazy. Jakkoli neobratně si tyto obrazy vytváříme, jakkoli jsou antropomorfní, jakkoli tyto bytosti vyhlížejí jako okřídlení lidé, na tom vůbec nezáleží. To ostatní nám nakonec bude již dáno, a co nemají mít, odpadne. Noříme-li se jen oddaným způsobem do takovýchto obrazů, pak činíme to, co nás pomalu vede vzhůru k takovýmto bytostem.

Vezmete-li to, co jsem se nyní pokusil charakterizovat jako bytosti plné odvahy a moudrosti, tak uvidíte, že se duše musí uchýlovat k různým obrazům, které jsou vzdálené rozumovým pojmům. Rozumové pojmy jsou výsledkem mnohem pozdějšího bytí, a proto takové věci nesmíme brát zpočátku rozumem. A tak musíme pochopit, jak je tato věc míněna, jestliže četní duchové, u nichž se začíná objevovat jasnozření, líčí něco takového z naivního jasnozření a líčí to jinak než lidé, kteří se řídí rozumem. Ale lidé, kteří se řídí rozumem, nemohou potom také nikdy takovéto duchy správným způsobem pochopit. Nyní chci dát návod těm, kdo se chtějí o takovýchto věcech poučit. Vezměte knihu, kterou vydala Reclam-Universal-Bibliothek, takzvaného „starého Schweglera“, kterého dříve studenti rádi používali před zkouškou, který však není použitelný od té doby, co je duše sesazena, i když jej jeden upravovatel vylepšil, tak spíše k horšímu, neboť jej zcela zkomolil. Touto knihou jsou Dějiny filozofie z hlediska Hegela. Můžete tedy vzít Dějiny filozofie starého Schweglera a budete mít dobrý obraz o všem, co se týká staré filozofie, a dokonce když zde budete číst o Hegelově filozofii, tak uvidíte vše výtečně popsáno. Ale nyní si přečtete v této knize krátkou kapitolu o Jakobu Bóhmovi a pokuste se vytvořit si správnou představu o tom, jak bezmocný je takový člověk, který píše filozofii rozumu, oproti takovému duchu, jako je Jakob Bóhme. Paracelsa, díky bohu, zcela vynechal,

neboť by o něm napsal zcela špatné věci. Ale čtěte, co tam napsal o Jakobu Bóhmovi. Zde přichází Schwegler k duchu, kterému se objektivně zjevil nikoli obraz starého Saturnu, ale opakování saturnského obrazu, uskutečňující se v zemské periodě. To může popsat pouze slovy a obrazy, které nelze pochopit rozumem. Zde rozumovému člověku porozumění umlká. Ne že by snad tyto věci nemohl vůbec pochopit, ale nemůže je pochopit, pokud chce trvat na stanovisku suchého filosofického intelektu.

Vidíte, právě to je důležité, abychom se pozvedli k tomu, čeho obyčejný intelekt nemůže dosáhnout. I když obyčejný rozum podává něco tak znamenitého, jako jsou Dějiny filozofie od Schweglera, neboť jsem je záměrně nazval dobrou knihou, tak je to přece příklad toho, jak vynikající intelekt zůstává stát s nepochopením před takovým duchem, jako je Jakob Bohme.

Tak jsme se dnes pokusili během pozorování starého Saturnu proniknout do tohoto dávného planetárního vtělení naší Země. Stejně tak to budeme činit s bytím slunečním a měsíčním a přitom uvidíme, jak se také tam budeme dostávat k pojmům, které nám snad nebudou připadat méně působivé, než když jsme nyní letmo pohlédli zpět ke stavu starého Saturnu a k Trůnům, kteří se obětovali Cherubům, a působili tak při stvoření Duchů času. Protože čas je výsledkem oběti a vzniká nejprve jako živoucí čas. Poté uvidíme, jak se na starém Slunci všechny tyto věci proměňují a jak před nás předstupují jiné velkolepé děje světového bytí, když přejdeme od starého Saturnu ke starému Slunci a poté k bytí na starém Měsíci.